

עוד שנית ראייתי לבאר שהנה הרב הגדול מהר"ר דכ"ץ ז"ל בתשובותיו הביא תשובה אחת מה"ר שלמה ן צמח ז"ל שפסק לפטור למרביץ תורה א' מן המס מתוך תשובת הרא"ש וסברת הרמב"ם והרמ"ה שדעתם לפטור אפי' מס הקצוב על כל איש ואיש ילמד ה"ר שלמה מהרא"ש שאין צריך שיהיה ת"ח בעל הוראה אלא כל שקובע עתים לתלמודו ורוב עסקיו בתורה חייבים בני העיר לתת בעבורו המס אפי' המס הקצוב אקרקפתא דגברי וכתב הרדכ"ץ ז"ל וז"ל ואע"ג דדברי רבי שלמה תמוהים בעיני במה שדקדק מדברי הרא"ש שאפי' אינו ת"ח בעל הוראה בדורו קאמר הרא"ש שפטור מהמס דהא הרא"ש קאמר בהדיא ת"ח כו' א"כ מ"ל שהרב ז"ל לא בעי ת"ח הראוי להוראה בדורו דנר' דת"ח הראוי להוראה קאמר משום ב"ת וכדמשמע מלישנא דגמרא מפ"ק דבתרא וכן כל הגאונים והפוסקים דוק' דת"ח קאמרי עכ"ל ואולי ירצה המתעקש להתעקש ולומר ודוקא ת"ח מורה הוראות הוא דפטור הא לאו הכי חייב ואני ההדיוט אומר כי מלבד שלא היה צריך כי אם דברי הרב שהביא רבי דכ"ץ שהרב רבי שלמה הבין בדברי הרא"ש יותר מינו ומכל הדורות שבאו אחריו והוא כתב שת"ח ר"ל כל ת"ח שתורתו אומנותו ואע"פ שלא יהיה בעל הוראה מ"מ תורתו פוטרתו דא' המרבה ואחד הממעט ובלבד שלא יגע להעשיר אלא עוסק תמיד בתורה הרי זה פטור וכן הדעת נותן בלי ספק ועל כן אני תמיה מהרדכ"ץ למה תמה על ה"ר שלמה מ"מ אני אומר שלע"ד נרחה שדברי ה"ר שלמה מבוררים מדברי הגמרא ומדברי הרא"ש מן

①
נ ה רפ"ק

אחר-כך סיפר מעשה ששמע מאחד שהיי דר בפה ליובאוויטש, שמו הי' נקרא אליי חאצ"יע, שהיי משרת אצל כ"ק אדמו"ר האמצעי נייע זיע"א, ופעם אחד אכל כי הר"ר פנחס ז"ל משקלאב הנ"ל ביחד עם כ"ק אדמו"ר האמצעי הנ"ל, ושמע אליי חאצ"יע הנ"ל - בעת שנתן לפניו הסעודה - שאמר אדמו"ר, שנטיעת החסידות בחסידים כפי רצונו, נטע באלו שלושת החסידים: בהר"ר בנימין קלעצקער זללה"ה³⁴, ובהר"ר נטע ממנאסטרצנע זללה"ה³⁵, ובהר"ר הלל מפאריטש זללה"ה³⁶. ושאל ממנו הר"פ ז"ל הנ"ל: און אין מיר?³⁷ - בלשון שאלה, האט ער גיענטפערט בלשון שחוק: אין דיר ניט?³⁸

② רב"ע

תשובה דע שהאישי הזה ראוי יותר להתיר לו להורות מאנשים רבים קבעו עצמם להוראה בזמננו זה ורובם אין בהם אפי' אחד משני דברים אלו רצוני לומר הבנת ההלכה והעמידה על דעת הגאונים ז"ל. ואותם שמדמים להורות מעיין ההלכה ומחוזק עיונם בתלמוד הם שראוי למנעם מזה לפי שאין בזמננו זה מי שיהי' ראוי לכך ולא מי שהגיע בחכמת התלמוד לכלל שיורה מעיונו מבלי שיעמוד על דעת הגאונים ז"ל. אבל מי שמורה מתשובות הגאונים וסומך עליהם ואע"פ שאינו יכול להבין בתלמוד הוא יותר הגון ומשובח מאותו שחושב שהוא יודע בתלמוד וסומך על עצמו. שהוא אע"פ שהוא מורה מסברא בלתי אמתות מראיות הגאונים ז"ל מ"מ אינו טועה בזה לפי שהוא מה שעשה ע"פ ב"ד גדול מומחה לרבים עשה. ומי שמורה מעיונו בהלכה אפשר שהוא חושב שאותה הלכה מחייבת אותה הוראה והיא אינה מחייבתה והטעהו עיונו או טעה בפירושה. ואין בזמננו זה מי שיגיע בתלמוד לגדר שיוכל לסמוך להורות ממנו.

③ עירכ"ל

וכבר באו לידי תשובות קצת אנשים בדברים שהורו בהם והם חושבים שהורו כדן ושהוא ברור כשמש והם טעו בהוראתה ותלו הדבר ההוא אל מקום בלתי מקומו ולמדו הדין ממקום שאין לתלמוד אותו ממנו וכבר היה בין הדבר שדנו בו ובין ההלכה שנתלו בה לאותו הדין חילוק דק ודקדוק נעלם ונסתר ולא הרגישו בו והיו לוקחים ההלכה בכללה כפשטה ולא הרגישו בחילוק הדק שבה ומדמין הנדון שלהם לה ואינם מרגישים בחילוק הדק שביניהם. עד שאני אומר שמי שאינו סומך על עצמו אם הוא נתלה בתשובות הגאונים ובהוראתם שהם הלכות פסוקות וסברות קצרות ברורות הוא יותר משובח מאותם המדמים להורות מן התלמוד.

גרות
④

.. ואמר רב יהודה שלשה דברים מקצרים ימיו ושנותיו של אדם מי שנותנין לו ס"ת לקרות ואינו קורא יכוס של ברכה לברך ואינו מברך והמנהיג עצמו ברכנות ס"ת לקרות ואינו קורא דכתיב כי הוא חייך ואורך ימך כוס של ברכה לברך ואינו מברך דכתיב ואכרכה מברכך והמנהיג עצמו ברכנות דא"ר חמא בר חנינא מפני מה מת יוסף קודם לאחיו מפני שהנהיג עצמו ברכנות:

⑤ פסחים

.. אמר רבי יוחנן אוי לה לרבנות שמקברת את בעליה שאין לך כל נביא ונביא שלא קיפח ארבעה מלכים בימיו שנאמר חזון ישעיהו בן אמוץ אשר

⑥ נתיבות

ונתנו לפני הארי עתה כל האומר לי לירד ממנה אני מטיל עליו קומקום של חמין שהרי שאול ברח ממנה וכשעלה בקש להרוג את דוד

7) רבא
"ואמר רבי אלעזר לעולם הוי קבל וקיים אמר רבי זירא אף אנן נמי תנינא"
"בית אפר אין פותחין לו חלונות לראות נגעו יי"

8) רבא
רבי זירא הוה מיטמר (ב) למיסמכיה דאמר רבי אלעזר לעולם הוי קבל וקיים כיון דשמעה להא דא"ר אלעזר אין אדם עולה לגדרה אלא א"כ מוחליז לו על כל עונותיו אמציה ליה אנפשיה

9) תורת
א"ל עד שאתה תמה עלי תמה על שני תלמידים שיש לך ביבשה רבי אלעזר חסמא ורבי יוחנן בן גוהנדא שיודעין לשער כמה מפות יש בים ואין להם פת לאכול ולא בנגד ללבוש נתן דעתו להושיבם בראש כשעלה שלח להם ולא באו חזר ושלח ובאו אמר להם כמדומין אתם ששררה אני נותן לכם

עבדות אני נותן לכם שנאמר "וידברו אליו לאמר אם היום תהיה עבד לעם הזה: ת"ר

11) רבא
כי אין דעתי נוחה מזה כלל להגלות ולקח עלי דבר כבוד כזה להעלות כי...*) לשורש נר"נ שלו כי מי אני הלא יש גדולים גיסו ישראל מטלוסט

(נו' 92/a) ב"ה ס' ט"ט
וטובים ממני בלי שום ספק אבל גיסי יקירי רב חביבי מדה אוכל לעשות אב מהש"ת יצא הדבר ובפרט שכ"ק מורי ורבי הקדוש מסכים לזה

13)
ואמר לי בזה"ל קדשו די ויישט מיין קינד ישראליקיל אז סי שוין באלד די צייט אז די זאלשט נתגלה ווערין ווארים אזוי אין מן השמים נכתב ונחתם גיווארין אז די וועשט איה"ש אלט ווערין למ"ד וא"ו שנים

למ"ד וגם למ"ד אל"ף מטעם פמוס וד"ל (נו' 105)
זאלשטי נתגלה ווערין עכ"ל הקדוש של מורי ורבי הקדוש א"כ נראה שאיה"ש בשנת ת"צ"ד מוכרח אני להתגלות ודא לי עקא מאד כי מה אני נופל יותר מכל חבירי הקשישים ממני ומה גם שרואה אני כי נצמח מזה לי ב"ת (נו' 106)

שערירות גדולות ומחלוקת רבים כי יהי לי מנגדים אשר ירצו לבלעני הנם ואם שלבי נכון ובטוח בחסדי הש"ת אשר מעודי

לא עזבוני עד היום כי בטח בל יטשני הוי"ש לנצח אבל למה לי גימ"ל (נו' 107)

לי כל התלאה הלא כעת תה"ל טוב לי מאוד כי הנני ב...*) ולומד אני תורה בסתר וזוכה אני לקבל מדי יום ביום פני מורי ורבי הקדוש ורחוק אני מהבלי העולם השפל ועתה תבוא עלי עת נורא ל"ד (נו' 108)

ואיום שהחוב יהי מוטל עלי להיורד מוריד ומעלה וד"ל אבל זה כל נחמתי כי למה זה נבראתי רק לעשות רצון קוני ובוראי יתש"ו ואם עלה במחשבה כך בוודאי טוב יהי

10) ח"פ
והאריך ימים ושנים על התורה ועל העבודה בק"ק אלטונא. ובבחרותו היה רב בק"ק עמרין איזה שנים ואח"כ נסתלק ולא רצה לקבל רבנות והיה אומר ברוך שלא עשני אב"ד. ונח נפשיה בן ע"ח שנה.

12) מוה"ר מרדכי הצדיק יהי אדשה"ס אם כי צדקת אבל נפשי עלי חאבל מה זכית יותר ממני שלא נתגלת הלא ממקור מים שתינו מימינו ואני כעת ברוך הגולה ואני את נפשי לא טהרתי ותקנתי עור

אחרים ורובם צדיקים וטובים ממני רוצים שאני אטהר אותם לפני ה' ואם כי כל זה הי' ע"י מורנו הקדוש אבל אני מרגיש בי כי קטן אנכי אבל זאת נחמתי בעניי כי אפילו ריש גרניא מן שמיא ואם מן שמיא קוצי לי בודאי אחי מוכשר לזה וד"ל כידוע לך אם יש ברצונך הק' להשקיע רעיוני בא תבוא אלי ואז תנוח עלי נפשי תאמין כי מיום שעשיתי עליית נשמה ברשות מורי לא נחתי ולא שקטתי מחכה אני ביאתך לשלום אלי ממני בן גילך כאח דבק

14) חתום
וסנה כהיכא אלוך נעורי מו"ם סרז נענדל לילג ז"ל כז צבס"ד צפ"ם קיפ"ר לי ספי' הו"ל חלומי מוצק של הגאון הגדול מו"ם דוד סטרוי כ"ץ ז"ל ספי' אב"ד צק"ק פיורדא ותמלתו סי' כאל"ט צ"ד צבס"ד וכסכסע נפ"ם ודק"ס צפ"ם צבס"כ יען סי' עמו דו"ד הסחיל ויצנך דוד ח"ס ל' לניני כל הקסל ויאלו דוד צרוך ה' חלקינו עלך העולם ספסיונו וכו' (או אפטר הטוב והעניצ לא כהיכא) כאלס ספי' הגאון ז"ל נוסקס וסס לצרכה לצעלה ע"כ עבדי ככ"ל י